

MUSTAQILLIKDAN KEYINGI HOZIRGI DAVRGA OID O'ZBEKISTON TARIXI

Solieva Difuza Nosirjanovna

Tarix o'qituvchisi, "Ijtimoiy-gumanitar fanlar va
Toshkent xalqaro moliya menejmenti va texnologiyalari universiteti tarixi"

Annotatsiya: *ushbu maqolada O'zbekiston mustaqillikka erishgandan keyingi 1991-yildan to hozirgi kungacha bo'lgan muhim tarixiy o'zgarishlar o'rganiladi. Milliy o'zlikni anglash, iqtisodiy islohotlar, tashqi aloqalar kabi asosiy voqealar tahlil qilinib, O'zbekiston rivojlanishini har tomonlama ko'rib chiqiladi va tegishli xulosalar beriladi.*

Kalit so'zlar: *mustaqillik, tarix, yangi davr, O'zbekiston.*

ИСТОРИЯ УЗБЕКИСТАНА С ПОСЛЕДНЕГО ПЕРИОДА ПО НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ

Солиева Дильфуза Носиржановна

Учитель истории, преподаватель кафедры «Социально-гуманитарных наук и
Истории» Ташкентского международного университета финансового менеджмента и
технологий

Аннотация: *в статье рассматриваются значимые исторические изменения, произошедшие в Узбекистане с момента обретения независимости в 1991 году и по настоящее время. Анализируются ключевые события, такие как национальная идентичность, экономические реформы и международные отношения, что дает всесторонний обзор развития Узбекистана и позволяет сделать соответствующие выводы.*

Ключевые слова: *независимость, история, новая эпоха, Узбекистан.*

HISTORY OF UZBEKISTAN FROM INDEPENDENCE TO THE PRESENT PERIOD

Solieva Dilfuza Nosirjanovna

History teacher, Teacher of the Department of "Social and Humanitarian Sciences and History" of the Tashkent International University of Financial Management and Technologies

Abstract: *this article examines the important historical changes that have occurred in Uzbekistan since its independence in 1991 to the present day. The main events such as the development of national identity, economic reforms, and foreign relations are analyzed, and the development of Uzbekistan is comprehensively reviewed and relevant conclusions are drawn.*

Keywords: *independence, history, new era, Uzbekistan.*

KIRISH

Markaziy Osiyoning chorrahasida joylashgan O‘zbekiston Respublikasi 1991-yil 1-sentabrda Sovet Ittifoqidan mustaqillikka erishdi. Ushbu monumental voqea o‘z tarixida milliy o‘zlikni anglash va suveren davlat barpo etish uchun kurash bilan ajralib turadigan yangi sahifani boshlab berdi. O‘zbekiston mustaqillikka erishgandan so‘ng chuqur siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy o‘zgarishlarni boshdan kechirdi. Rejali iqtisodiyotdan bozorga yo‘naltirilgan modelga o‘tish boshqaruvni mustahkamlash va milliy birlikni mustahkamlashga qaratilgan sa’y-harakatlar bilan bir qatorda ushbu davrning asosiy mavzusi bo‘ldi. Islom Karimov o‘zining ko‘p qirrali siyosiy faoliyati hamda olijanob insoniy fazilatlari bilan Vatanimizning ko‘p asrlik tarixida o‘chmas iz qoldirdi. Prezidentimiz Islom Karimov tomonidan ishlab chiqilgan, dunyoda o‘zbek modeli sifatida tan olingan O‘zbekistonning o‘ziga xos taraqqiyot yo‘li, uning afzalliklari haqida jahondagi nufuzli siyosatchi va iqtisodchilar, ekspert va tahlilchilar

tomonidan ko‘plab haqqoniy fikrlar, yuksak baholar bildirilgan. Asosiy negizini iqtisodiyotning mafkuradan xoliligi, siyosatdan ustunligini nazarda tutadigan pragmatik iqtisodiy siyosat; davlatning bosh islohotchilik vazifasini o‘z zimmasiga olishi; qonun ustuvorligini ta‘minlash; kuchli ijtimoiy siyosat olib borish; islohotlarni bosqichma-bosqich amalga oshirish kabi mashhur besh tamoyil tashkil etadigan ushbu taraqqiyot modeli ayniqsa 2008-yilda boshlangan jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi sharoitida o‘zining naqadar to‘g‘ri ekanini yana bir bor isbotladi.

ASOSIY QISM

Madaniyat va tarixga boy O‘zbekiston 1991-yil 1-sentabrda Sovet Ittifoqi parchalanganidan so‘ng mustaqil davlat sifatida vujudga keldi. Bu lahza Sovet respublikasidan suveren davlatga o‘tgan mamlakat uchun muhim o‘zgarishlardan darak berardi. O‘zbekistonning mustaqillikka erishgandan so‘ng bosib o‘tgan yo‘li birqator siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy o‘zgarishlar bilan ajralib turadi. Mustaqillikning dastlabki yillarida O‘zbekiston ko‘plab muammolarga duch keldi, jumladan, iqtisodiy beqarorlik, boshqaruv tuzilmalarining yo‘qligi, milliy o‘zlikni shakllantirish zarurati. 1991-yildan 2016-yilda vafotigacha mamlakatni boshqargan birinchi prezident Islom Karimov mustaqillikka erishgandan keyin O‘zbekistonning shakllanishida hal qiluvchi rol o‘ynadi desak also xató emas. Uning hukumati hokimiyatni mustahkamlash, milliy rivoyatni o‘rnatish va barqarorlikni demokratik islohotlardan ustun qo‘yadigan davlat siyosatini amalga oshirishga e‘tibor qaratdi.

Iqtisodiy siyosat nuqtai nazaridan 1990-yillarning boshlari markazlashgan rejali iqtisodiyotdan bozorga yo‘naltirilgan iqtisodiyotga o‘tish bilan tavsiflanadi. Biroq, bu o‘tish qiyinchiliklarga to‘la edi. O‘zbekiston giperinflyatsiya, SJIF:5.219

ishsizlikning o'sishi va turmush darajasining pasayishi kabi muammolarni hal qilishga majbur bo'ldi. Hukumat dastlab proteksionistik siyosat bilan javob berib, o'z-o'zini ta'minlashga urg'u berdi va yirik sanoat tarmoqlari, xususan, uzoq vaqtdan beri O'zbekiston iqtisodiyotining tamal toshi bo'lib kelgan paxta yetishtirish ustidan davlat nazoratini ilgari surdi. 1990-yillar ham muhim ijtimoiy o'zgarishlarga guvoh bo'ldi. Milliy ongning yuksalishi sho'rolar davrida qatag'on qilingan o'zbek tili va madaniyatini qayta tiklashga qaratilgan sa'y-harakatlarni yanada kuchaytirdi. Milliy o'zlikni anglash maqsadida ta'lim sohasida islohotlar boshlandi, an'anaviy urf-odatlar va meroslar yanada ochiqroq tarannum etila boshlandi.

1990-yillar boshlarida dunyo siyosiy xaritasidagi o'zgarishlar, yangidan tuzilgan tayanch hududlar ichida O'rta Osiyo mintaqasi muhim strategik ahamiyatga egadir. Turkiyaning mintaqadagi davlatlar bilan tarixiy va madaniy mushtarakligi bu hududni o'rganishga, iqtisodiy, siyosiy va madaniy hamkorlik faoliyatini amalga oshirishga va bu maqsad sari ilmiy va siyosiy faoliyatiga asos bo'lgan va bo'lmoqda. Sovet Ittifoqining tarqalishi va O'rta Osiyoda mustaqil davlatlarning paydo bo'lishi Turkiyada bu davlatlar, jumladan mintaqada qulay geosiyosiy qo'nimi, shuningdek o'ziga xos madaniyat va davlatchilik tarixiga ega bo'lgan O'zbekiston tarixiga oid qiziqishni oshishiga va ilmiy tadqiqotlarning ortishiga sabab bo'ldi.¹

O'zbekiston 2000-yillarga kirgan sari hukumat iqtisodiy islohotlarga o'z yondashuvini o'zgartirdi. Xorijiy sarmoya va jahon iqtisodiyotiga integratsiya

¹ Shuhratovna, K. S., Gulchehra, Y., & Dilsora, J. (2024). MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONIMIZ BOSIB O'TGAN TARAQQIYOT YO'LI. INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS, 3(27), 479-487.

zarurligini anglagan Karimov ma'muriyati iqtisodiyotni bosqichma-bosqich ochishga kirishdi. Bu davrda xorijlik sarmoyadorlarni, xususan, tabiiy gaz va to'qimachilik sohalarini jalb qilishga e'tibor qaratilib, yanada xilma-xil iqtisodiy sohalar paydo bo'ldi.

2016-yilda Karimov vafotidan so'ng O'zbekiston Shavkat Mirziyoyev rahbarligida yangi davrga qadam qo'ydi. Mirziyoyevning prezidentlik davrida ichki va tashqi siyosatda sezilarli o'zgarishlar bo'ldi. Iqtisodiyotni liberallashtirish, boshqaruvni takomillashtirish, inson huquqlarini mustahkamlashga qaratilgan istiqbolli islohotlarni u yanada ochiq jamiyat yaratishga intildi. Iqtisodiy islohotlar infratuzilmani yaxshilash, xorijiy sarmoyalarni jalb qilish, paxta va tabiiy gazdan tashqari iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish borasidagi sa'y-harakatlar bilan yanada mustahkamlandi. Madaniy sohada Mirziyoyev ma'muriyati o'zbek madaniyatini tarannum etuvchi tashabbuslar orqali milliy o'ziga xoslik va merosni targ'ib qildi, shu bilan birga uning tarixiy joylarini, xususan, Samarqand va Buxoro kabi hududlarni qayta tiklash ishlarini olib bordi.² Bu sa'y-harakatlar aholida g'urur-iftixor tuyg'usini yuksaltirish va turizmni iqtisodiyotning muhim tarmog'i sifatida rivojlantirishga qaratilgan edi.

Xalqaro miqyosda O'zbekiston qo'shni davlatlar o'rtasida, xususan, savdo va xavfsizlik sohalarida hamkorlikni rivojlantirishga ko'maklashib, Markaziy Osiyoda o'zini mintaqaviy yetakchiga aylantirishga harakat qildi. Bu mintaqaviy barqarorlik va iqtisodiy hamkorlikni kuchaytirish bo'yicha kengroq strategiyani

² Dilduzaxon, Q. (2025). MUSTAQILLIK YILLARIDA OZBEKISTONDAGI IJTIMOY-IQTISODIY TARAQQIYOTI. Научный Импульс, 3(29), 537-539.
SJIF:5.219

aks ettiradi, shu bilan birga tarixan keskinliklarga sabab bo'lgan suv resurslarini boshqarish va savdo to'siqlari kabi muammolarni hal qilishga qaratilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Millatlararo munosabatlar va xorijiy mamlakatlar bilan do'stlik aloqalarini yanada takomillashtirish choratadbirlari to'g'risida"gi Farmoni jamiyatda barqarorlik, tinchlik va totuvlikni ta'minlash, fuqarolar ongida katta, ko'p millatli yagona oilaga mansublik tuyg'usini mustahkamlash, milliy madaniy markazlar va do'stlik jamiyatlari faoliyatini har tomonlama qo'llab-quvvatlash va yanada rivojlantirish, xorijiy mamlakatlar bilan madaniy-ma'rifiy aloqalarni kengaytirishga qaratilgan. Xususan, Respublika baynalmilal madaniyat markazi va O'zbekiston xorijiy mamlakatlar bilan do'stlik va madaniy-ma'rifiy aloqalar jamiyatlari kengashi negizida O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Millatlararo munosabatlar va xorijiy mamlakatlar bilan do'stlik aloqalari qo'mitasining tashkil etilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur Qo'mita zimmasiga jamiyatda millatlararo totuvlik va bag'rikenglikni ta'minlash, tinchliksevar siyosatni, mamlakat hayotining barcha sohalarida erishilgan yutuq va muvaffaqiyatlarni keng targ'ib qilish, xalqaro hamjamiyat, shu jumladan, chet eldagi hamyurtlarimiz diasporasi bilan do'stlikni mustahkamlashga doir davlat siyosatini izchil amalga oshirish vazifasi yuklanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Millatlararo munosabatlar sohasida O'zbekiston Respublikasi davlat siyosati konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-5876-son Farmoni bilan millatlararo munosabatlar sohasida O'zbekiston Respublikasi davlat siyosatining asosiy yo'nalishlari belgilab berilib, Millatlararo munosabatlar sohasida O'zbekiston Respublikasi davlat siyosati konsepsiyasi, 2019 — 2021-yillarda Millatlararo munosabatlar sohasida

O‘zbekiston Respublikasi davlat siyosati konsepsiyasini amalga oshirish bo‘yicha “Yo‘l xaritasi” va Millatlararo munosabatlar sohasida O‘zbekiston Respublikasi davlat siyosati konsepsiyasini amalga oshirishni ta‘minlash bo‘yicha Komissiya tarkibi tasdiqlangan. Mazkur Farmon bilan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 1-yanvarga qadar millatlararo munosabatlar sohasida kadrlar tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish bo‘yicha tizimli ishlarni tashkil etishni nazarda tutuvchi chora-tadbirlar kompleksini, 2020-yil 1-fevralga qadar millatlararo munosabatlar sohasida yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan mojaroli vaziyatlar va ixtiloflarning barvaqt oldini olish va ularni profilaktika qilish maqsadida mazkur soha holatini monitoring qilish tizimini tashkil etish bo‘yicha amaliy chora-tadbirlar rejasini tasdiqlashi belgilab qo‘yildi. 2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasida millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglikni ta‘minlash, yon-atrofimizda xavfsizlik, barqarorlik va ahil qo‘shnichilik muhitini rivojlantirish, yurtimizning xalqaro nufuzini mustahkamlash masalalariga alohida e‘tibor qaratilgan bo‘lib, bu bilan millatlararo munosabatlar rivojida yangi bosqich boshlandi. Mamlakatimizda bag‘rikenglik va insonparvarlik madaniyatini yuksaltirish, millatlararo va konfessiyalararo hamjihatlikni, fuqarolar totuvligini ta‘minlash, xorijiy mamlakatlar bilan do‘stona, teng huquqli munosabatlarni mustahkamlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sanaladi.³ Qayd qilingan normativ-huquqiy hujjatlarning hayotga tatbiq etilishi mamlakatda millatlararo va konfessiyalararo totuvlik, tinchlik va barqarorlikni ta‘minlash

³ Nilufar, O., & Baxtiyorovna, S. G. (2024). MUSTAQILLIK YILLARIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR. PEDAGOGIK ISLOHOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI, 6(2), 274-276.

bo'yicha yaxlit tizimni rivojlantirish, milliy madaniy markazlar uchun yanada qulay va keng imkoniyatlar yaratish, ularning bunyodkorlik tashabbuslari va intilishlarini qo'llab-quvvatlash, faoliyatini sifat jihatidan yangi bosqichga ko'tarish, xorijiy mamlakatlar bilan do'stlik va madaniy-ma'rifiy aloqalarini yanada rivojlantirish, "xalq diplomatiyasi" vositasida chet eldagi vatandoshlar bilan munosabatlarni kengaytirishga xizmat qiladi.

XULOSA

O'zbekistonning mustaqillikdan keyingi to hozirgi kungacha bo'lgan tarixi an'ana va zamonaviylikning o'zaro dinamik ta'sirini aks ettiradi. Mamlakatning yangi o'zlikni shakllantirish, iqtisodiyotini isloh qilish va xalqaro maydonda o'z mavqeini o'rnatish yo'lidagi murakkabliklarni Yengib o'tish borasidagi sa'y-harakatlari uning kelajagini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekiston rivojlanishda davom etar ekan, o'sish va modernizatsiyani davom ettirib, o'zining madaniy merosini asrab-avaylashga sodiq qoladi. Ushbu tarixiy kontekstni tushunish O'zbekistonning o'zaro bog'liqligi tobora ortib borayotgan dunyoda kutilayotgan muammolar va imkoniyatlarni tushunish uchun zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Dilduzaxon, Q. (2025). MUSTAQILLIK YILLARIDA OZBEKISTONDAGI IJTIMOY-IQTISODIY TARAQQIYOTI. Научный Импульс, 3(29), 537-539.
2. Nilufar, O., & Baxtiyorovna, S. G. (2024). MUSTAQILLIK YILLARIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR. PEDAGOGIK ISLOHOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI, 6(2), 274-276.

3. Nilufar, O., & Baxtiyorovna, S. G. (2024). MUSTAQILLIK YILLARIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR. PEDAGOGIK ISLOHOTLAR VA ULARNING YECHIMLARI, 6(2), 274-276.

4. Shuhratovna, K. S., Gulchehra, Y., & Dilsora, J. (2024). MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONIMIZ BOSIB O'TGAN TARAQQIYOT YO'LI. INTELLECTUAL EDUCATION TECHNOLOGICAL SOLUTIONS AND INNOVATIVE DIGITAL TOOLS, 3(27), 479-487.